

KUO MES SKIRIAMĖS NUO SUOMIŲ?

Rugsėjo 29 – spalio 4 dienomis Suomijoje Joensuu mieste (Šiaurės Karelijoje) vyko tarptautinis bendradarbiavimo vizitas „Professional and leadership development training in a Finnish context“, kuriame Lietuvą atstovavo Skriaudžių pagrindinės mokyklos direktorė Renata Liagienė. Vizitą finansavo Švietimo mainų paramos fondas pagal „Erazmus+“ programą. Suomijoje susitiko 15 Europos valstybių šalių atstovai iš Švedijos, Vokietijos, Portugalijos, Belgijos, Liuksemburgo, Lenkijos, Latvijos, Ispanijos, Jungtinės Karalystės ir kitų šalių.

Dauguma nors kiek švietimu besidominčių žmonių žino, kad Suomijos mokinių tarptautiniai pasiekimai yra patys aukščiausi pasaulyje. Todėl vykstant į vizitą viliojo galimybė susipažinti su Suomijos švietimo sistema ir pabandyti pajusti, kuo skiriasi Suomijos mokyklos, mokytojai, mokiniai nuo mūsų Lietuvos mokyklų. Kuo jie geresni, kad jų mokiniai demonstruoja aukščiausius pasiekimus? Ką jie daro kitaip?

Vizito metu teko lankytis 4 skirtingo tipo mokyklose, bendrauti su mokytojais, mokiniais, mokyklų vadovais, universiteto studentais, dėstytojais, vadovais, kitais švietimo sistemos darbuotojais, stebėti mokytojų vedamas pamokas. Vienas iš skirtumų, kuris krenta į akis tik pravėrus mokyklų duris – tai jų finansinis aprūpinimas. Visiems žinoma, kad Suomijoje pragyvenimo lygis yra tikrai aukštas ir tai atsispindi jų mokyklų erdvėse. Visos lankytos mokyklos renovuotos (viena iš jų buvo visai nauja, atidaryta tik nuo šių metų rudens), aprūpintos visomis naujausiomis mokymo priemonėmis, baldais, darbo medžiagomis. Tačiau viskuo aprūpintų mokyklų yra tekę matyti ir kitose Europos valstybėse, net ir Lietuvoje yra tokių, kurios turi bemaž viską, apie ką gali svajoti mokinys ar mokytojas. Tad kilo natūralus klausimas, ar tai ir lemia tokius aukštus Suomijos mokinių pasiekimus? Po visų keturių bendravimo su Suomijos švietimo atstovais dienų tikrai galiu drąsiai teigti, jog ne. Jie patys šią gerovę priima kaip sąlygą mokytis, bet tikrai jos neakcentuoja ir finansinės gerovės nekelia į pirmą vietą.

Anot Suomijos mokytojų ir mokytojus ruošiančius universiteto dėstytojų, svarbiausias dalykas, lemiantis mokytojo darbo kokybę, yra mokytojui sudaryta kūrybiškumo laisvė. Mums atrodo neįtikėtina, bet mokytojo profesijos prestižas Suomijoje yra sukurtas ne per materialinį pagrindą (mokytojų atlyginimai Suomijos kontekste yra mažesni nei gydytojų, valstybės tarnautojų ar kitų biudžetinių įstaigų darbuotojų), bet per visišką laisvę atsiskleisti kūrybiškumui. Kaip teigia patys suomia, nėra kitos tokios profesijos valstybinėje įstaigoje, kuri būtų tokia atvira kūrybiškumui. Mokytojo neslegia jokie nacionalinio lygio patikrinimai per visas privalomojo švietimo grandis, todėl jis gali visapusiškai atsižvelgti į mokinio galimybes ir duoti mokiniui tiek, kiek jis gali paimti ir kaip jis gali paimti. Tačiau ne mažiau svarbus ir kitas – pasitikėjimo – aspektas. Mokytojo sprendimais pasirinkti kiekvieno vaiko galimybes atitinkantį ugdymo būdą ir tempą pasitiki ne tik mokyklų vadovai, mokiniai, bet ir mokinių tėvai bei visa visuomenė. Jie nekaltina mokytojo, kad jis neišmokė mokinio, bet priima mokinio pasiekimus kaip geriausius, kuriuos mokinys galėjo pasiekti. O mokytojas, savo ruožtu, turėdamas sąlygas pats priimti sprendimus, rasti geriausius kelius ir būdus ugdyti mokinį, savo darbo rezultatais stiprina tą pasitikėjimą tiek prieš mokinių tėvus, tiek prieš visą visuomenę. Taip skleidžiasi mokytojų profesionalumas ir lyderystė mokyklose, kurios savo ruožtu augina mokinių pasitikėjimą savo jėgomis ir motyvaciją mokytis.

Visi šie dalykai nėra lengvai perkeliama ir vienos šalies švietimo sistemos į kitą šalį. Daug lengviau įkurti panašias kaip Suomijoje mokymosi erdves mokyklose, aprūpinti mokyklas šiuolaikinėmis mokymo priemonėmis ar net įvesti visuotinę nemokamą maitinimą, bet ar tai duos tokį laukiamą rezultatą, kokį norėtume pasiekti? Gal vis dėl to reikėtų pradėti nuo mokyklos

bendruomenės narių pasitikėjimo stiprinimo, o ne švaistytis kaltinimais vieni kitiems? Gal reikėtų susitarti, kad esminė pasitikėjimo stiprinimo nuostata yra ta, jog tėvai daro viską ką gali, kad jų vaikai mokytųsi pagal savo gebėjimus, o mokytojas – viską, kad vaikas mokytųsi pagal galimybes? Ir galbūt, jeigu atskirose mokyklose tokį pasitikėjimą pavyktų pasiekti, tai po truputį pasklistų ir po visą visuomenę...

Pabandykime kiekvienas nors po truputį įnešti savo indėlį į tą pasitikėjimo kūrimą.

